

Albert Compte, una lectura geogràfica de l'Alt Empordà *

Joan Tort i Donada
Pere Tobaruela i Martínez

«Aquest és un paisatge que ja no sembla de matèria, sinó d'espirit»

Josep Pla (Reflexions sobre l'Empordà)

La geografia catalana del segle XX ha tingut en l'estudi i la descripció d'àmbits territorials concrets un dels seus vessants més prolífics. De fet, és un vessant que s'inicia al principi de la centúria amb les primeres monografies comarcals, sota la influència directa de la geografia francesa; i que, en certa manera, culmina a la segona meitat del segle amb la *Geografia de Catalunya* dirigida per Lluís Solé i Sabarís. Una obra que esdevé, a la pràctica, punt de referència: no tan sols perquè consagra un determinat mètode d'estudi del territori, sinó també pel fet d'aplegar, a l'equip de redacció, una sèrie d'autors prou representatius de la geografia de l'època i molt implicats, per regla general, amb la regió o la comarca que es tractava de presentar.

Avui ens hem proposat, precisament, tenir una conversa amb una persona que va col·laborar de forma directa en l'obra esmentada: el geògraf i historiador Albert Compte i Freixanet, autor del capítol de la referida *Geografia* dedicat al conjunt de les terres empordaneses. Nascut a Castelló d'Empúries, i professor de l'institut d'ensenyament mitjà de Figueres fins a la seva jubilació, Compte és un coneixedor de primera mà i un estudiós de l'Empordà —en especial, l'Alt Empordà—, territori en el qual va centrar la tesi doctoral i al

* Aquesta entrevista ha tingut lloc el mes de gener de 2000 al domicili particular d'Albert Compte i Freixanet, a Figueres, i ha estat posteriorment revisada per l'interessat.

qual ha dedicat nombrosos articles i treballs monogràfics. Pel fet d'haver passat la major part de la seva vida en aquestes terres, i d'haver-les observat amb deteniment i amb voluntat d'estudi, el nostre personatge esdevé un interlocutor de primera mà a l'hora d'apropar-nos a la realitat d'aquest sector concret del país. Però no és solament això; d'una forma particular, el seu perfil professional com a docent i una experiència vital prou intensa i dilatada li atorguen un bagatge irrepetible d'una persona que s'ha mirat amb curiositat el món en què ha viscut, i que ha tractat d'entendre'l i de fer-lo entendre, en la mesura possible, als altres.

L'arribada per carretera a Figueres ens descobreix un Empordà actiu i cosmopolita, articulat sobretot al voltant de les vies de comunicació modernes. Té gaire a veure aquest territori amb el que havíeu conegut a la vostra infantesa i joventut?

La veritat és que no és el mateix. Tot just ha passat mig segle, a tot estirar, però aquell Empordà i el d'ara són força diferents. No em refereixo a l'escenari físic, que continua sent el mateix, com és lògic, sinó als aspectes humans. Fa només dues generacions era un territori eminentment agrari, un país minuciosament conreat, sobretot a les parts més baixes, al qual l'escriptor Josep Pla es refereix sovint en termes d'admiració. Era, de fet, un país que vivia dins d'un altre ritme, ben diferent al d'ara. Vull dir que tot anava més lent, més compassat, més en consonància amb els ritmes de la natura. Jo em vaig poder permetre, en el marc que us descriu, fer un recorregut minucios amb bicicleta, poble per poble, quan preparava la tesi doctoral. Arribava als pobles, parlava amb la gent, prenia notes... Avui, en canvi, tots estem imbuïts de la pressa, de l'esclavatge del rellotge. Tant aquí, a Figueres, com a Barcelona. En aquest sentit us diria que el progrés ha consistit sobretot a anivellar maneres de viure; i això, sens dubte, s'ha notat molt més al camp que a la ciutat.

En quina mesura va influir la vostra formació acadèmica en la conformació d'aquesta visió «equidistant», entre geografia i història, que ens acabeu d'explicar?

Des del punt de vista acadèmic jo em considero més historiador que geògraf. La geografia ha estat, per a mi, un complement de la història. En el meu cas, com en el de tants altres llicenciats de la meva promoció, la predilecció per la història té una certa lògica. Penseu que, a la meua època, a la universitat s'estudiava la carrera de Filosofia i Lletres. Els dos primers cursos de la carrera eren comuns per a tothom: futurs historiadors, psicòlegs, filòlegs; i els tres últims anys eren d'especialització. Jo, per la meua banda, vaig optar per la història. Gairebé totes les assignatures d'aquesta especialitat tenien una relació directa amb la matèria, tret d'un parell d'assignatures dedicades a la geografia. Per dir-ho d'alguna manera, en aquest pla d'estudis la geografia estava marginada. Era difícil, doncs, que els alumnes ens decantéssim cap a l'àmbit d'aquesta disciplina. D'altra banda, el professor

encarregat d'impartir les dues assignatures de geografia no va saber donar l'enfocament idoni als continguts. De resultes d'això, els estudiants que vam passar per les seves mans tenien la mateixa idea de geografia que quan van acabar el batxillerat.

Durant la meua etapa de batxiller m'agradaven tant les assignatures de lletres com les assignatures de ciències. I, de fet, no tenia tirada cap a una especialitat en concret. Vist des de l'òptica d'ara, puc afirmar que vaig interessar-me per la història perquè va caure a les meves mans un llibre molt suggerent: *La España del Cid*, de Menéndez Pidal. L'autor plantejava un enfocament històric innovador que descansava en la vida quotidiana, en la història de la gent del carrer, i que defugia, per tant, el plantejament de la major part d'estudis històrics fets fins aleshores: la història explicada des del punt de vista de la vida política.

Parlem, si us sembla, de la vostra trajectòria docent: dels vostres inicis, de les vostres preocupacions...

La meua etapa docent va començar en una acadèmia privada de Barcelona. L'activitat a l'acadèmia la combinava amb la universitat, on treballava d'ajudant de classes pràctiques d'Albert del Castillo. Aquesta primera etapa va quedar enrere quan vaig marxar a Lleida com a adjunt d'institut. Precisament, a la capital de Ponent vaig escriure el meu primer article de contingut geogràfic: «Aspectos geográficos de la huerta de Lérida». De Lleida vaig fer cap a Cartagena, on vaig passar set anys de la meua vida, i d'allà a Figueres.

Al llarg de la meua etapa docent m'he sentit historiador i geògraf alhora, fidel, sobretot, a l'enfocament dels que foren els meus mestres a la Universitat de Barcelona, directament o indirectament: Lluís Pericot, en història antiga, Albert del Castillo, en història medieval, Jaume Vicens Vives, en història moderna; o bé Lluís Solé Sabarís, més tard, en geografia. Des de la perspectiva dels continguts de les assignatures que he impartit, tant d'història com de geografia, una de les meves preocupacions ha estat, senzillament, la visió de conjunt; és a dir, deixar ben clar als meus alumnes que totes les coses es relacionen d'una manera o una altra, cosa que és relativament fàcil de fer a secundària. La mateixa essència de la geografia, que considero bàsicament la ciència de la interrelació, m'ha ajudat molt en aquest sentit. És més, la geografia ha estat per a mi una magnífica eina pedagògica. Les assignatures d'aquesta matèria em possibilitaven posar en contacte l'alumne amb el seu entorn, amb la realitat quotidiana. De fet, de tant en tant, cada cop que tenia ocasió, organitzava excursions a diferents indrets: a la pròpia Figueres, o a qualsevol altra part de la comarca o del país. Durant aquestes excursions «entrenava» els alumnes en la pràctica de l'observació. D'altra banda, a l'aula, en el moment d'explicar molts dels continguts de l'assignatura, feia servir el mapa i la pissarra, amb la finalitat de combinar l'aspecte pràctic i el teòric en la mesura del possible.

Després de fer una ullada a la vostra bibliografia, es pot dir que, a pesar de la vostra predilecció per la història, mai no heu perdut de vista la disciplina geogràfica.

En qualsevol cas, he pensat molt sobre els motius que em van portar a endin-sar-me en el camp concret de la geografia en un moment donat de la meua trajectòria. Tanmateix, si voleu que us sigui sincer, no sé exactament per què vaig interessar-me per aquesta disciplina. De fet, fins i tot la meua tesi doctoral és un estudi geogràfic sobre un territori particular: l'Alt Empordà. En aquest sentit, puc dir-vos que he arribat a la conclusió que un dels motius pels quals vaig començar a estudiar geografia va ser el propi desconeixement de la matèria. També hi té alguna cosa a veure, penso, el fet que els temes geogràfics tinguessin el mateix pes específic que els temes històrics en les oposicions a professorat. Les oposicions eren una de les poques sortides que aleshores teníem els historiadors. Jo tenia clar que volia opositar. Així que vaig haver d'estudiar geografia gairebé a la força.

Si més no, a la base del meu interès per la geografia situaria dues persones: Vicens Vives i Solé i Sabarís. De Vicens Vives em va cridar l'atenció, sobretot, el seu enfocament geogràfic de la història; és a dir, el fet que, per a ell, història i geografia fossin dues disciplines complementàries. D'altra banda us podria parlar de Lluís Solé i Sabarís. De fet, el doctor Solé va ser, amb la col·laboració de Carme Virgili, la persona que em va formar com a geògraf. Recordo que vaig anar a parlar per primera vegada amb ell assessorat, d'una banda, per Lluís Pericot i, de l'altra, per Casas Torres, el meu director de tesi.

Què va significar per a vos el fet de conèixer personalment Lluís Solé i Sabarís?

Encara recordo els consells i les lliçons d'aquest gran comunicador que era Lluís Solé. El vaig conèixer tot just després de guanyar una plaça de catedràtic de Geografia i Història a un institut de Cartagena, a la dècada dels anys cinquanta. Aleshores el meu propòsit era fer una tesi doctoral dedicada, tal com us he dit abans, a l'Alt Empordà. Amb aquesta finalitat em vaig matricular als cursos de doctorat que impartia el doctor Solé al departament de Geologia de la Facultat de Ciències. La meua primera intenció era fer un estudi del món agrari de l'Alt Empordà; no obstant, amb el guiatge d'en Solé, vaig acabar enllestint una monografia sobre la comarca, a l'estil dels estudis proposats per l'escola regional francesa tan de moda a Catalunya en aquells temps. I a tomb de la meua tesi, el mateix Solé Sabarís em va encarregar la redacció del capítol dedicat a l'Empordà de la *Geografia de Catalunya* de l'editorial Aedos.

Vaig redactar la meua tesi doctoral a cavall entre Cartagena, la meua destinació professional, i Castelló d'Empúries, el poble on vaig néixer. De fet, passava els estius en aquest poble, cosa que em facilitava la feina de camp. Després, quan començava el curs m'instal·lava de nou a Cartagena. I allà aprofitava el temps lliure per passar a net les observacions de l'estiu i preparar les qüestions

teòriques. Així va ser, a la pràctica, com vaig enllestir la tesi. A partir d'aleshores, des de la perspectiva de la investigació, la meua dedicació principal va ser la història. A Cartagena estant, l'editorial Marfil d'Alcoi em va contractar per elaborar textos de batxillerat de geografia i història. I a aquesta activitat, que combinava amb la meua jornada a l'institut, em vaig dedicar fins al 1956, any en què, per concurs de trasllat, vaig obtenir la plaça de catedràtic de Geografia i Història a l'Institut de Figueres, a tocar mateix de casa.

A Figueres estant, el vostre profund coneixement de la comarca us devia ser molt útil, sobretot a les vostres classes de geografia...

Sí, penso que em va servir molt. El cert és que, d'alguna manera, he estat un protagonista directe dels canvis que s'han succeït i que han transformant l'Alt Empordà. Per una banda, perquè m'he dedicat a estudiar la comarca i, per l'altra, perquè sóc fill d'aquí: la meua família paterna eren pagesos que van arrendar la terra. El meu germà, un cop acabada la guerra civil, va tornar a agafar el rem i va continuar la tradició familiar. Aquells anys, a la dècada dels quaranta, Castelló d'Empúries era un poble dedicat plenament a l'agricultura. Una agricultura molt rica, per bé que actualment arraconada amb motiu del creixement turístic que ha experimentat el municipi. Avui dia gairebé tothom ha deixat de banda la terra i treballa al sector del turisme. Tot ha canviat molt, aquí. Recordo que de jove anava a pescar a la platja d'Empúries: hi érem, com a molt, dues o tres persones. Ara, solament a la urbanització d'Empúriabrava hi ha 16.000 habitatges.

El cas de Castelló d'Empúries il·lustra molt bé el que ha passat al conjunt de municipis situats a la zona que anomenem «fondals»: les terres reblertes pels dipòsits al·luvials de la Muga, el Ter i el Fluvià. Unes terres riques en matèries orgàniques i, per tant, molt productives des del punt de vista agrícola que caracteritzen la franja litoral des del golf de Roses al Baix Empordà. Es tracta, precisament, de la franja que als darrers quaranta anys ha estat colonitzada pel turisme. De fet, si l'Empordà ha tingut un paper destacat en la història de Catalunya ha estat gràcies a la seva extraordinària riquesa agrícola. Avui dia, però, aquest país de base agrària ha esdevingut la destinació predilecta de molts turistes. I, en cosa només de tres o quatre dècades, ha canviat radicalment la seva fesomia.

A pesar, doncs, de la impressió que pot donar a primera vista la zona més urbanitzada de l'Empordà, el paisatge empordanès no té res d'«improvisat», sinó que és fruit d'una llarga sedimentació històrica...

Certament. Fins i tot us diria que l'Empordà és un dels millors exemples de paisatge humanitzat. La colonització ramadera va ser el primer pas en aquest sentit. Les típiques closes, les zones tancades on pasturaven els ramats, es van estendre progressivament a la franja litoral. Amb el temps, les closes es van con-

vertir en espais agrícoles i van donar pas als cortals o masos ramaders, en què es combinava l'agricultura i la ramaderia. A partir del segle XVIII, en què s'intensifiquen els dessecaments dels aiguamolls, o «aigualleixos», que diem aquí, i es va millorant la textura del sòl, els cortals van passar a fonamentalment ser finques agràries. Pam a pam, l'home anava guanyant terreny als aiguamolls dels rius empordanesos, que anaven minvant. I els camps de cultiu planers i ufanosos van esdevenir el denominador comú a la zona. Avui no queda gaire d'aquest món; si més no, a la franja litoral, dedicada a hàbitat turístic o reservada com a parc natural dels Aiguamolls de l'Empordà. A segona línia de mar, encara resten alguns antics cortals, convertits ara en modernes explotacions agropecuàries.

Vet aquí, resumida, l'evolució històrica del territori empordanès. Una evolució que ningú no ha estudiat en profunditat. Certament, penso que es podria fer un bon treball de geografia històrica sobre aquest tema. Jo, per la meua banda, l'he tractat parcialment, en el sentit que els anys en què jo vaig elaborar la meua tesi doctoral, a la dècada dels cinquanta, l'agricultura encara era la principal font de riquesa de la comarca. Aleshores l'activitat turística era molt marginal.

Com veieu el futur del sector turístic de la franja litoral de l'Empordà?

Parlar de l'activitat turística de la franja litoral empordanesa és, en certa manera, paradoxal. I dic «paradoxal» perquè el turisme ha estat, d'entrada, un benefici que ha fet augmentar el nivell de vida a la zona, però que, d'altra banda, ha comportat uns perjudicis paisatgístics irreversibles. A hores d'ara, el problema radica a aconseguir trobar l'equilibri entre els diversos factors que intervenen en el procés de creixement turístic, que ara estan molt descompensats. El turisme és una font de riquesa, no ho podem negar, però també és un focus de destrucció. Us podria posar, com a exemple, la problemàtica de l'aigua. A l'estiu no hi ha prou aigua per a tothom, perquè el nombre d'estadants es multiplica considerablement. A més, tenim el problema de la salinització dels nivells freàtics... En qualsevol cas, tot això em fa pensar que la zona ja està prou saturada, en tots els sentits. Per aquest motiu crec que s'hauria de posar fre al creixement turístic. No sé si un dia caldrà prendre mesures dràstiques. La realitat és que la situació és complicada...

Si féssiu un estudi geogràfic de la comarca des de la perspectiva dels nostres dies, arribaríeu a les mateixes conclusions de la vostra tesi doctoral?

Tal com us he dit abans, jo vaig fer la tesi doctoral a la dècada dels cinquanta. Aleshores la realitat de l'Alt Empordà era una altra... Fet aquest matís, us diria que, si ara fes un estudi sobre la comarca, parlaria de com l'activitat turística ha accentuat la dualitat poblament-despoblament. De fet, avui dia trobem a la comarca, per un cantó, una zona molt poblada: Figueres i la franja litoral, i,

per l'altre, una zona poc poblada: la part més interior de la demarcació i la Garrotxa d'Empordà, nom amb què aquí identifiquem la zona de transició entre l'Empordà i la Garrotxa. Pobles com ara Boadella d'Empordà, Terrades, Sant Llorenç de la Muga, Rabós i Vilamaniscle, per citar-ne alguns, han perdut dos terços de la seva població en els darrers anys. Aquesta circumstància evidencia el declivi de la zona interior de la comarca. A l'interior es vivia de l'agricultura de secà, de vinya, oliveres i cereals, bàsicament; un tipus d'agricultura que avui dia és inviable. Amb el temps, potser aquests municipis podran esdevenir una alternativa al turisme de la franja litoral. No ho sé...

En certa manera, es pot afirmar que la dualitat interior-litoral ja ve de l'època d'esplendor agrícola, de finals del segle XVIII, per ser concrets. Aleshores el tipus de sòl marcava la diferència. M'explico: l'interior de la comarca, allò que pròpiament es coneix com a «terràprim», es caracteritza pel predomini d'uns sòls d'argila poc profunds i més aviat pobres en minerals. En contraposició, a la zona litoral trobem els «fondals» que, com ja he dit abans, són un sòls potencialment rics per a l'agricultura. Per aquest motiu, els municipis situats a la franja litoral han estat més pròspers, des del punt de vista econòmic, que els de l'interior.

Considerereu que l'obra de Josep Pla ajuda a conèixer l'Empordà?

Decididament, sí. Ara bé, s'ha de tenir present que Pla construeix essencialment una visió literària del territori. Pla sap moltes coses de l'Empordà, però les presenta d'una manera més aviat poètica i no des d'un punt de vista científic. No obstant, es pot afirmar, sense cap mena de dubte, que una persona que llegeixi aquest autor amb atenció pot arribar a fer-se una idea molt precisa i suggerent de la realitat de la comarca. Per exemple, les seves descripcions geogràfiques són magnífiques. Recordo, particularment, la descripció que fa de la tramuntana en un dels seus llibres. La trobo molt encertada.

Pla era un lector empedreït. La seva àmplia cultura va ser, en gran part, un resultat directe de la seva afeció a la lectura. Entre la seva intuïció i les seves múltiples lectures va arribar a tenir una gran visió sobre l'Empordà. I no hem d'oblidar, d'altra banda, la seva ascendència pagesa... No em canso de llegir i rellegir la seva obra. Sempre hi trobo reflexions que en una primera lectura em van passar per alt. També hi he trobat plantejaments amb els quals no estic del tot d'acord. Val a dir, però, que Pla mai no va pretendre ser ni historiador ni geògraf. Ell fa servir la geografia i la història però sempre afegeix coses de la seva pròpia collita, que és, al cap i a la fi, allò que fa interessant la seva obra.

Per acabar, ens agradaria que ens parléssiu sobre Figueres, la capital de la comarca.

Primer de tot us diré que, des d'una perspectiva històrica, sobretot a partir del segle XVIII, la importància de Figueres s'ha fonamentat en la seva magnífica situació geogràfica: a mig camí entre França i les terres centrals de Catalunya,

i entre la costa i l'interior. Aquesta localització geogràfica va afavorir el canvi de capitalitat a la comarca al seu favor, en detriment de l'antic cap de la demarcació, Castelló d'Empúries, població més arraconada des d'una òptica territorial. D'altra banda, no podem oblidar l'ajut que va significar per a aquest «ascens» la construcció de la immensa fortalesa de Sant Ferran, a mitjan segle XVIII, amb la consegüent arribada d'una munió de famílies de constructors, en un primer moment, i la nombrosa guarnició militar, després.

En aquestes darreres dècades, Figueres ha passat de ser una capital de comarca típica, que actuava com centre de mercat, a ser un centre secundari de serveis supeditat a la ciutat de Girona. Aquesta transformació es va iniciar al voltant dels anys seixanta. Fins aleshores Figueres vivia dels mercats agrícoles i era una ciutat d'una certa rellevància dins Catalunya. Avui ja no n'és tant, de rellevant, amb motiu de la puixança de Girona, que ha esdevingut el nucli aglutinador de la regió. Actualment, les iniciatives com ara el Museu Dalí són les que donen vitalitat a Figueres. Si no fos per les iniciatives d'aquest tipus, la ciutat se'n ressentiria... Mireu, a nivell de poblament, Figueres no ha experimentat un gran creixement, cosa que sí que ha passat a les ciutats catalanes de primera línia. El creixement de la població ha estat més aviat constant, i en termes quantitius no massa important, cosa que potser és d'agrair, ja que ha permès un creixement més equilibrat. Dit tot això, és fàcil adonar-se per què l'antic estira-i-arrossa entre Figueres i Girona per assolir la capitalitat ha passat a la història.

Pel que fa a l'apartat personal, us puc dir que em considero de Figueres, a pesar d'haver nascut a Castelló d'Empúries. Com acostumo a dir, tinc una cama a Castelló i l'altra a Figueres. De fet, m'he passat molts anys a cavall entre totes dues poblacions. Per norma general, els dies laborables a l'institut de la capital i els caps de setmana i els períodes de vacances al poble. La veritat és que a l'Empordà tradicional, l'Empordà pagès vull dir, era normal una certa alternança entre el fet de viure a pagès i el d'estar-se a la vila. En aquestes terres, no es pot dir que hi hagi hagut mai una frontera estricta entre el món rural i l'urbà...

Tot emprenent el retorn cap a casa, camí del sud, observem que el nostre entorn es va tenyint, fins els horitzons més llunyans, de la llum melangiosa de la tarda d'hivern. Aquest és, certament, un Empordà atípic: les carreteres tenen poc trànsit, els camps són gairebé buits —només puntejats, aquí i allà, per algun tractor escadusser, i l'enrenou i el brogit es concentra en els ravals i nuclis que la carretera travessa. Dóna la sensació, a la comarca, que durant els mesos del fred la vida es concentra a l'entorn de les poblacions populosos. El món rural sembla, en general, un escenari buit, i els indrets turístics es presenten com un immens artifici desproveït de vida. Dins aquest marc genèric, pocs elements recorden aquell país bigarrat i vital, paradigma de la civilització pagesa, que Pla va descriure amb detall i que el nostre interlocutor, Albert Compte, s'ha esforçat a comprendre i a explicar.

Algú podrà pensar, en aquest punt, que aquell món descrit per Pla i estudiat per Compte ha canviat tant que ja no té sentit tractar de comprendre'l d'una forma

global. Que, avui, les coses són tan diferents que tal vegada és una empresa vana mirar-se el paisatge amb la pretensió d'entendre per què ha arribat a ser com és. I, certament, caldrà convenir que no és una empresa fàcil; en quatre dècades, tal com ens ha explicat el professor Compte, l'Empordà ha canviat més que en els dos segles anteriors. Però ben mirat, pensem nosaltres, és una tasca a la que no hem de renunciar. Si volem donar compte del món en què vivim; si volem ni que sigui delinear, tan sols, la nostra realitat actual, caldrà prendre l'exemple dels mestres i esforçar-nos, a desgrat de tot, a buscar el sentit últim de tot allò que tenim davant. Senzillament: perquè mai del món cap paisatge, a escala gran o petita, ha estat fruit simplement de l'atzar, del capritx o de les meres circumstàncies del lloc.

Annex. Obres i articles geogràfics d'Albert Compte i Freixanet

- «Aspectos geográficos de la huerta de Lerida». *Ilerda*, XV. Instituto de Estudios Ilerdenses, Lleida, 1951.
- Geografía de España*. Marfil, Alcoi, 1958.
- Geografía Universal*. Marfil, Alcoi, 1958.
- «Concepto actual de la geografía: consecuencias didácticas». *Vida Escolar*, 35-36. Madrid, 1962.
- El Alto Ampurdán*. Instituto de Estudios Pirenaicos, Saragossa, 1963-64.
- «L'Empordà». A: SOLÉ SABARÍS, Ll. [dir.] *Geografía de Catalunya*, vol. II. Aedos, Barcelona, 1964.
- «El Ampurdán, el Alto Ampurdán y sus límites». *Ann. Inst. Estud. Empord.* Figueres, 1966.
- «Geografía urbana de Figueres». *Ann. Inst. Estud. Empord.* Figueres, 1967.
- «Tipus de temps a l'Empordà». *Ann. Inst. Estud. Empord.* Figueres, 1969.
- «Sobre els límits de l'Empordà». *Ann. Inst. Estud. Empord.* Figueres, 1974-75.
- Geografía humana y económica del mundo actual*. Marfil, Alcoi, 1976.
- «Geografía urbana de Castelló d'Empúries». *Ann. Inst. Estud. Empord.* Figueres, 1977.
- «Els límits del comtat d'Empúries». *Revista de Girona*, n. 93. Girona, 1983.
- «Lluís Solé Sabarís vist per un professor d'ensenyament mitjà». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, 4. Societat Catalana de Geografia, Barcelona, 1985.
- Castelló d'Empúries: el centre històric, Empuriabrava, Aiguamolls de l'Empordà*. Ajuntament de Castelló d'Empúries, Castelló d'Empúries, 1995.
- «La desviació de la Muga i l'encongiment de l'estany de Castelló en els segles XVII i XVIII». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, 50. Societat Catalana de Geografia, Barcelona, 2000.

Diversos moments de l'entrevista mantinguda pels autors amb Albert Compte i Freixanet, al seu domicili de Figueres. (Fotografia: J. T.)

